

0 gostilnah na Hrušici

Že v času gradnje dvotirnega železniškega predora skozi Karavanke, med letoma 1901 in 1905, je Hrušica živela živahno življenje, saj je bilo že takrat odprtih nekaj gostiln. V času pred drugo svetovno vojno pa so bile na Hrušici štiri gostilne, in sicer pri Ocepku, pri Krivcu, pri Kostanjšku in pri Pajerju. Vse so stale ob takratni glavni cesti, ki je vodila od Rateč in Podkorena v Ljubljano in naprej.

Ocepkova gostilna Pod klancem je imela v leseni verandi pokrito kegljišče ter veliko zidano poslopje z dvorano in odrom. V njem je Sokolsko društvo uprizarjalo igre, prirejalo zborovanja in športne aktivnosti za moške in ženske vseh starosti. Gostilničar Karel Ocepek je vozil velik motor znamke Harley Davidson, njegov sin Drago pa motor znamke BMW. Pod klancem je stala tudi gostilna in trgovina pri Krivcu, pred vasjo pa so imeli v gostilni Pri Kostanjšku večji prostor, kjer so lahko plesali.

Na vrhu Klanca sta mati Frančiška in oče Jožef Pajer okoli leta 1935 kupila gostilno od gostilničarja Majčnika. Menda naj bi ta gostilna obratovala še pred Napoleonovimi časi. Starša sta jo že kmalu prenovila. Podrla sta zgornji del stavbe in ga rekonstruirala. Ker je bila mama zelo energična in je imela še smisel in veselje za gostinstvo, je bilo v gostilni prijetno vzdušje. Mama je izhajala iz devetčlanske družine in je že kot desetletna pomagala v gostilni na Polici pri Grosupljem. Odrasla je svojo gostilniško pot nadaljevala v Bohinju, kjer je dobila delo v gostilni preko časopisnega oglasa. Kasneje in do leta 1935 je delala še pri Markeževih na Jesenicah. Oče Jože je prišel na Jesenice iz Šenčurja, ker je dobil delo v železarni Kranjske industrijske družbe. Delal je v grapi martinarne. Ker je leta 1935 sodeloval pri delavski stavki, je kot odpuščen moral ostati doma. Podjetna mama se je takrat oprijela prave ideje. Ob gostilni sta postavila leseno verando za nedeljske plesse. Obiskovalcev se je vsako nedeljo kar trlo. Peš preko travnic so prihajali večinoma z Jesenic. Z nami je skoraj desetletje živel bratranec po mamini strani Maks Kočmar, ki je prišel v uk v trgovino na Jesenice. Pozneje je delal v cevarni, v železarni KID. Zelo dobro je igral na diatonično harmoniko in je kot samouk na tekmovanju ljubljanskega velesesja osvojil tretje mesto. On je vsako nedeljo od tretje ure popoldan do polnoči in čez igral našim gostom. V gostilni so plesali tudi do ranega ponedeljkovega jutra ob glasbeni zasedbi z diatonično harmoniko, kitaro, violino in basom. Z nami v hiši je živela tudi natakarcica Fani in za njo Kati. Kati je bila odpeljana v Begunje in nato izseljena. Za njo se je izgubila vsaka sled. Mama jo je po vojni preko Rdečega križa iskala, a brez uspeha. Fani pa je zadnja leta preživela v domu za starejše občane v Logatcu. Ob nedeljah smo v gostilni, kjer se je nabralo sto in več gostov, pri strežbi potrebovali še dodatno pomoč. Včasih so plesali do jutra, tako da je marsikdo na delo odšel kar od Pajerja. Sam takrat še nisem bil primeren za delo v gostilni.

Takrat ljudje še niso bili izbirci. Naša kulinarčna ponudba je bila naslednja: narezki,

golaž s polento ali brez nje, segedin golaž, hrenovke. Na polnem štedilniku se je komaj našlo prostor za kuhanje vina ali za kaj drugega po naročilu. Za posladek so bile raznovrstne torte in piškoti. Mama je naštetu pripeljala na kolesu sama, ali pa ji je kdo pomagal in prav tako s kolesom pripeljal z Jesenic. Avtobusnega javnega prometa pred vojno še ni bilo in tudi telefona nismo imeli. Mama je za nedeljo kar po občutku nakuhala golaž in »segedinar« že v petek ali v soboto. V gostilni smo imeli radio znamke »Blaupunkt«. Ker je bil radio takrat še redkost, je bilo poslušanje poročil in glasbe zelo vabljivo. Imeli smo še biljard, na katerem so gostje igrali vse popoldneve. Avtomobili so bili zelo redki, zato smo občudovali vsakega, ki je prispel k nam z motorjem. Šele po letu 1960 je bilo avtomobilov nekaj več.

V vojnem času so Nemci izvršili Himmlerjev ukaz, po katerem so z ustrelitvijo kaznovali moške, če so kakorkoli pomagali »banditom« partizanom. S transportom v koncentracijska taborišča Rawensbrück in Auschwitz so kaznovali ženske. Tudi otroke so odpeljali v ustrezna taborišča. Kot talca sta bila 27. julija 1942 ustreljena oče Jožef in bratranec Maks. Mama Frančiška je bila odpeljana najprej v kaznilnico v Begunje in naprej v Auschwitz v septembru 1942. Vrnila se je avgusta 1945. Sam pa sem se iz taborišča vrnil septembra 1945.

Nato se je pričelo moje gostilničarstvo in peti razred osnovne šole. Mama je pregledala vinorodne kraje na Primorskem, Štajerskem in Dolenjskem, kjer je naročala pijačo, saj je morala biti že jeseni klet polna vina in drugih pijač. Pozimi je bilo takrat običajno veliko snega. Komunikacije so šle po pošti, prevozi pa po železnici. Moj prvi preizkus je bil, ko sem se s praznimi sodi z vlakom odpeljal do Metlike. Trinajstleten sem se moral pretvarjati, da se spoznam na vina in njihovo kvaliteto. Vse sem srečno pripeljal domov.

Po vojni smo slavili svobodo, ki sva jo z mamo resnično dojela. Jesenice so preplavile množice s Primorske, ki so pod Italijani preživele 30 let (od 1915 do 1945) in so se zato predajali čustvom veselja na različnih festivalih. Veselje pa je bilo, kakor za koga, kar pristno. Mama ni hotela v žebljarno ali sprejeti primerno delo v železarni in je trmasto vztrajala pri svoji privatni gostilni, kar v tistih časih ni bilo zaželeno. Takoj po vojni se je v naši gostilni nekaj časa še plesalo. Partljičeva humoristična igra in film Moj ata socialistični kulak je kar prava parodija na povojna leta. Vedno sem se ji nasmejal, četudi so se mi pri posameznih scenah porodili kisli in mučni občutki. »Da bo socializmu zadoščeno, zaprite vendar že enkrat to gostilno!«, so mi dejali na davčni upravi. Zato smo leta 1961 prenehali z gostilno. Država pa je, namesto da bi pobirala davke, raje ostala brez njih in mami plačevala pokojnino. Sam sem si oddahnil. Ni mi bilo več treba streči do 22. ure in pogosto do 24. ure. Zjutraj pa v službo ob petih, da sem bil ob šestih lahko že za risalno desko. Ob prvi priliki, že leta 1956, sem se namreč vpisal na univerzo v Ljubljani, kjer sem študiral do leta 1961 na fakulteti za strojništvo. Nato sem več let delal v Tehničnem biroju Jesenice kot vodja za tuja naročila oziroma projekte.